

Anakonda, největší manévry NATO

7.6.2016 ČT 24 str. 6 22:00 Události, komentáře

David BOREK, moderátor

Největší **vojenské manévry** na **polském** území od konce studené **války**. V Baltské moři navíc začínají manévry **Severoatlantické aliance** za účasti, a pozor, neutrálního Finska a **Švédska**. Nad tím vším se vznáší přiznaně, nebo nepřiznaně jedno velké slovo - Rusko.

Martin JONÁŠ, redaktor

Vylodění na polském pobřeží, přepadení **hranic** muži v neoznačených uniformách. Agresor nese ve scénáři **cvičení** Anakonda fiktivní jméno Botnia. Že jde ale o vzkaz konkrétní zemi, s tím se polská vláda nijak netají. Průlet ruských **stíhaček** jen pár metrů od **americké** lodí, jeden ze stovek podobných incidentů, k tomu anexe Krymu, ruské operace na Ukrajině. Podle **Varšavy** je odstrašování Ruska namístě. **Cvičení** Anakonda formálně organizuje **Polsko**, ne **NATO**. Zapojí se do něj ale 31 tisíc **vojáků** ze 24 aliančních zemí.

Antoni MACIEREWICZ, **polský ministr obrany**

Cvičení Anakonda má prověřit schopnosti zemí ANTO bránit východní křídlo Aliance.

Martin JONÁŠ, redaktor

Podle Ruska nejde o **obranu**. **Cvičení** spolu s posilováním **NATO** ve východní Evropě údajně ohrožuje ruské **hranice**. Souběžně s Anakondou začalo také další **cvičení NATO**, kterého se účastní i jednotky **Švédska** a Finska. Obě neutrální země od ukrajinské krize utužují vztahy s aliancí k velké nelibosti Moskvy. Ta slibuje Evropě horké léto. Ruské jednotky chystají v příštích měsících na dva tisíce manévrů.

Sergej LAVROV, ruský **ministr zahraničí**

Odvoláváme s na právo Ruska zaručit odpovídajícími opatřeními svou bezpečnost.

Martin JONÁŠ, redaktor

Oponenti Ruska poukazují na to, že Moskva organizuje pravidelně **cvičení** i s několikanásobně vyšším počtem **vojáků**. Rozpory se ale objevují i uvnitř **NATO**. Zejména Německo se v posledních týdnech snaží přimět Moskvu k dialogu a mluví i o postupném uvolňování sankcí. Obří manévry můžou podle kritiků vyostřit napětí i kvůli svému načasování. Už za měsíc začne právě ve **Varšavě** klíčový **summit NATO**, který zřejmě rozhodne o rozmístění dalších aliančních sil ve východní Evropě. Martin Jonáš, **Česká televize**.

David BOREK, moderátor

Je tu s námi stále ředitel Ústavu **mezinárodních** vztahů Petr Kratochvíl a vítám také Lukáše Dyčku, **bezpečnostního analytika** z **Univerzity obrany**. Hezký večer do **Brna**.

Lukáš DYČKA, **bezpečnostní analytik, Univerzita obrany**

Dobrý večer.

David BOREK, moderátor

Pane Dyčko, jak významné to **cvičení** je? Ono už to vlastně nevypadá jako symbolismus, to vlastně není nějaký konvoj, který symbolicky odněkud někam projíždí. To je velké **vojenské cvičení**. Chápu to správně.

Lukáš DYČKA, bezpečnostní analytik, Univerzita obrany

Chápete to správně. Nejenom je velké, ono je největší v **Polsku** od konce studené **války**. Těch 31 tisíc **vojáků** je poměrně opravdu masivní číslo. Na druhou stranu já bych to nepřeceňoval. My se vlastně vracíme k tomu, co jsme byli schopní dělat před 25 a více lety. Je to takový ten denní chléb **armády**, protože **armáda** tady není proto, aby stavěla ploty na **hranicích** nebo odklízela bahno po **povodních**. **Armáda** je tady od toho, aby cvičila a byla připravená na boj s jinou **armádou**. A celá řada mých starších kolegů na **Univerzitě obrany** pamatuje velká **cvičení** z osmdesátých let, kde cvičivalo v rámci **Varšavské** smlouvy mezi 20 až 30 tisíci **vojáky**. Takže my se vlastně vracíme k tomu, co jsme dělávali dřív a od té doby jsme to stihli zapomenout.

David BOREK, moderátor

Přece jenom není tam jistá dávka symbolismu v tom **cvičení**? Ptám se na to, že deklarovaným cílem má být boj proti hybridním hrozbám nebo hybridní **válce**. Ale teď tedy nabízím protiotázku. Dá se na hybridní **válku** připravit tím, že se v podstatě konvenční **vojenské síly** někde promenují?

Lukáš DYČKA, bezpečnostní analytik, Univerzita obrany

A tak jistě že dá, protože když nebojujete hybridně, tak to vlastně neděláte správně. Takže každá **válka** by z principu měla být hybridní. Ale máte pravdu v tom, že ta hybridní **válka** není jenom o boji dvou **armád** proti sobě. Je to spíše o schopnosti najít slabé cíle nebo slabá místa protivníka. To znamená **útoky** na různé komunikační sítě, rozvodné sítě na internet a přeneseně také na celou společnost. Tady se často omílá to slovo odolnost nebo resiliens. Tady v tomhle v **České republice** máme třeba velké mezery. Jako ilustrace toho, že my nejsem na tu hybridní **válku** připravení, si stačí vzít třeba výzkumy veřejného mínění, které říkají, že řekněme, pětina obyvatel **České republiky** vůbec neví, jak velká je **Armáda České republiky**, ani řádově, stejné množství lidí vlastně vůbec neví, jaký rozpočet má **resort obrany**, a jenom 35 procent lidí v **České republice** by bylo ochotno bránit **Českou republiku**. To znamená, tohle to jsou věci, ve kterých my zaostáváme. Ukazují na to, že na hybridní **válku** nejsme připravení. A odstranit tyhle věci je potřeba už od takové úrovně **základní** školy jakousi výchovou té společnosti. Tam si myslím, že máme velké mezery.

David BOREK, moderátor

Pane Kratochvíle, rozdělila se nám středovýchodní Evropa na dva bloky, Polsko a Pobaltí na straně jedné a střední Evropa na straně druhé? Střední Evropa s jistými neutralistickými a pro někoho možná i vůči Rusku smířlivějšími tendencemi než zbytek tohoto regionu?

Petr KRATOCHVÍL, ředitel, Ústav **mezinárodních** vztahů

Tak určité rozdělení tam samozřejmě je, to rozdělení ovšem není vlastněno, ono tam existovalo fakticky vždycky. Jedná se logicky z hlediska historické zkušenosti o země, které prostě byly přímo třeba součástí carského Ruska, a země, které součástí carského Ruska nebyly.

David BOREK, moderátor

Mě spíše zajímá, že tedy invaze carské **armády** do Uher ani invaze sovětské **armády** do **Československa** vlastně neotřásla jistým latentním pochopením pro východní velmoc v Maďarsku a v **Česku**, na rozdíl od Polska, které skutečně jakoby v genetickém kódu své státnosti na podezřívavost, vymezování se proti Rusku.

Petr KRATOCHVÍL, ředitel, Ústav **mezinárodních** vztahů

Já si skutečně myslím, že to je prostě dáno tou dlouhodobou historickou zkušeností. Přece jenom jedna věc je několikátýdenní, teď myslím v případě tedy té uherské revoluce, invaze a jiná věc je, když jste celá desetiletí součástí carského impéria.

David BOREK, moderátor

Zpátky k tomu **cvičení**. Hybridní **válka**, vlastně stejná otázka. Dá se na to připravit nebo měli by vlastně úplně jiní lidé úplně jinde sedět a dělat jiné věci než to, co se odehrává teď v Polsku?

Petr KRATOCHVÍL, ředitel, Ústav **mezinárodních** vztahů

Tak to je samozřejmě polovina. Hybridní **válka** samozřejmě vždycky má ten konvenční prvek. Takže v tomto slova smyslu ty manévry odpovídají skutečně spíše na ten konvenční prvek. A zároveň tedy se musíme připravovat i jinak. Ale na druhou stranu já nechci trochu přeceňovat. Ono to je teď velmi módní mluvit o té hybridní **válce**, o tom, jak ruská propaganda účinně funguje. To je sice samozřejmě pravda, ale, ale ten **základní** princip, teď když mluvíme o Ukrajině, to znamená o tom ohnisko napětí, tak ten, ten **základní** krok byl prostě obsazení určitého území třeba **vojáky**, kteří nebyli v uniformách, ale skutečně obsazení **vojáky**.

David BOREK, moderátor

Ostatně sudetoněmecké povstání v září 38 také mělo charakter paramilitárních jednotek nepřiznaně podporovaných Německem, plus tedy byl ten efekt propagandy. Čili vlastně není to nic revolučně, revolučně nového.

Petr KRATOCHVÍL, ředitel, Ústav **mezinárodních** vztahů

Přesně, není to...

David BOREK, moderátor

Pane Dyčko, je Rusko hrozbou a může Rusko na třeba toto **cvičení** nějak a myslím konkrétně zareagovat?

Lukáš DYČKA, **bezpečnostní analytik, Univerzita obrany**

To, jestli Rusko hrozbou je složitá otázka, na kterou ani v alianci nepanují úplně stejné názory, respektive ta percepce výš jenom velikosti té ruské hrozby se výrazně liší. Zmíněno bylo Polsko. Je jisté, že země jako Portugalsko nebo Španělsko to budou vnímat úplně jinak. Koneckonců i blízké Německo to vidí, vidí docela jiným způsobem. Já nevím, jak Rusko na tohle může reagovat, ale každopádně ono to zkusí. Samozřejmě těmi protesty, které jsme zaznamenali v posledních dnech, to je jedna věc, kterou Rusko dělá často, určitě dojde k některým menším **vojenským provokacím**, jako jsou ty průlety ruských letadel okolo **amerických** lodí, ale takové věci se běžně stávají. Spíše si myslím, že ta ruská reakce bude zaprvé v té **vojenské rovině** ve větším množství **cvičení** na její straně, toho se snad bát nemusíme, protože to je takový evergreen. A na druhé straně půjde možná o zvýšení jakéhosi propagandistického působení v pobaltských zemích, kde to Rusko zkouší, řekněme, dlouhodobě, zkouší to ne úplně úspěšně, protože ten jeho vliv tam selhává. Každopádně zase odpovídá to tomu charakteru hybridní **války**. To znamená, těch přístupů a reakcí Ruska bude celá řada od těch čistě **vojenských** až po ty, řekněme, informační nebo politické.

David BOREK, moderátor

Pane Kratochvíle, Kaliningradská oblast, to je ježek v kalhotách Evropy, abych použil tedy slovník kubánské krize šedesátých let minulého století? Může Kaliningradská oblast, která, dodejme, sousedí s Litvou i s Polskou a je v podstatě na dohled od opravdu střední Evropy, být nějakým místem té případně ruské, nevím, jestli odvety, ale reakce na posilování **vojenských aktivit Polska**?

Petr KRATOCHVÍL, ředitel, Ústav **mezinárodních** vztahů

Já si skutečně, pokud mluvíte tedy o přímé **vojenské reakci**...

David BOREK, moderátor

O to mi nešlo, že by tady byla **vojenská akce** nebo neřku-li nějaká invazní aktivita, ale spíše mi šlo o to, jestli Kaliningradská oblast může být tím, tou, zase použiji tedy historickou paralelu, tou letadlovou

lodí Ruska a Ruské federace implantovanou do střední Evropy, kde Rusko může posilováním svých **vojenských, vojenské přítomnosti** vlastně zesilovat tlak na tento náš region.

Petr KRATOCHVÍL, ředitel, Ústav **mezinárodních** vztahů

Tak ona Kaliningradská oblast má takový paradoxní ambivalentní charakter, protože na jedné straně to je místo, které je nejvíc vystaveno těm evropským vlivům, místo, kde velmi často historicky v nedávné době probíhaly protesty třeba proti nějakým rozhodnutím Moskvy, a zároveň to je oblast, která je hodně militarizovaná, to máte pravdu. A já si skutečně myslím, že ta reakce bude spíše propagandistická než v nějaké přímé reakci, a to koneckonců už jsme viděli i ve vašich ukázkách. Prostě ruská média budou opět referovat o agresivních intencích **Severoatlantické aliance**.

David BOREK, moderátor

Pane Dyčko, váš tip? A teď skutečně říkám to slovo tip, protože samozřejmě nechci od vás nebo nehrajme si na to, že jsme tady skutečně schopni vidět do hlav lidí z ruských **armádních složek**, ale co si jako rediskokace ruské **armády** posílení **ozbrojených sil** Ruské federace v Kaliningradské oblasti. Opravdu, zdůrazněme, to není východní Evropa, to je vlastně střední Evropa, to je na dohled od Polska nebo přímo u Polska, na dohled od **České republiky**.

Lukáš DYČKA, **bezpečnostní analytik, Univerzita obrany**

Kaliningrad neboli Královec koneckonců založil náš král Přemysl Otakar II., takže to má jakousi vazbu i na naši historii. Ano, samozřejmě ten Kaliningrad a celá ta oblast je velmi silně militarizována. Rusko ji využívá velmi často jako zdroj, řekněme, jakési hrozby vůči **NATO**. A já bych ji zase nepřeceňoval. Je to opravdu oblast, která je poměrně malá, letadlová loď, jak jste správně použil, je velice hezký výraz, ale jak říkám, nevidím v tom extra velký význam v tom umístění dalších jednotek na tomto území.

David BOREK, moderátor

Pane Kratochvíle, dobře. Tak tady máme jasný důkaz, že Polsko je součástí **NATO**, že Západ nějak počítá s **obranou** Polska. Co ale ty státy, které jsou dál na východ, které nemají formálně členství v západních integračních uskupeních? Nebylo by spíše namísto daleko explicitnější, pokud tedy Západ chce hrát tuto asertivnější roli, daleko větší záruky pro Bělorusko, Ukrajinu, Moldavsko a jsou takové záruky?

Petr KRATOCHVÍL, ředitel, Ústav **mezinárodních** vztahů

No, a to je, tam to opět jste trefil přesně ten, to jádro toho problému, protože to, co se týká toho východního křídla **NATO**, to znamená Pobaltí, Polsko a tak dále, tam je skutečně **Spojené státy** i spojenci evropští jsou připraveni dát jasnější garance, umístit třeba natrvalo nějaké silnější **vojenskou přítomnost** v **Polsku**, v Pobaltí. Ale co se týká těchto zemí, tak tam žádná taková záruka s vysokou pravděpodobností nepříjde právě proto, že potom kdyby taková záruka byla dána a skutečně k nějakému **útoku** došlo a ta pravděpodobnost toho **útoku** je samozřejmě mnohem vyšší, 2008 Gruzie, 2014 Ukrajina, tak najednou by se ocitlo v tom obrovském **bezpečnostním dilematu** aliance, a to právě aliance udělat nechce. Takže ty záruky tam prostě nepříjdou.

David BOREK, moderátor

Pane Dyčko, jak hodnotíte účast Finska a **Švédska** na těch **vojenských manévrech**? Jsme tady svědky konce velkého skandinávského, velké skandinávské vlny jménem neutralita?

Lukáš DYČKA, **bezpečnostní analytik, Univerzita obrany**

Nejsme. Ne určitě v dohledné době. Já už jsem asi před pěti lety nebo před čtyřmi lety oponoval různé bakalářské práce, které se věnovaly **přistoupení** Finska nebo **Švédska** do **NATO** a nic se nestalo. Zajímavé je podívat se na to, kde se to **Švédsko** a Finsko v tom **cvičení** zapojuje a ono se neúčastní **cvičení Anakonda** v Polsku, minimálně ne v tak velké, v tak velké míře. Oni se účastní **cvičení BALTOPS** v Baltském moři, kde se vlastně hlavně cvičí námořnictvo a námořní **pěchoty**. A tam Finové a Švédové hrají roli těch protivníků, to znamená těch špatných, těch jakoby Rusů, kteří tam vlastně

nejsou. Já bych zase nepřeceňoval jejich úlohu. Oni tohle to dělávají často. S **NATO** spolupracují velmi úzce. Já jsem je zažil na celé řadě aliančních **jednáních**, kterých jsem se měl možností nějakým způsobem zúčastnit. A ti lidé jsou velmi dobře informovaní a **Švédsko** i Finsko včetně jiných států jsou vnímáni jako velice blízký partner **Severoatlantické aliance**. Ale myslím si, že zatím nic více než, než partner.

Petr KRATOCHVÍL, ředitel, Ústav **mezinárodních** vztahů

Tak já v zásadě souhlasím s touto interpretací, ale je třeba říct, že prostě v poslední době dochází k posunu, že ty země jsou a jejich politické elity čím dál častěji vyjadřují obavy, **bezpečnostní obavy** z Ruska, to jsou, což souvisí s těmi neidentifikovanými objekty pod vodou ve Finsku, v Helsinském zálivu například. Takže skutečně ty země nejsou členy, nestanou se brzy, ale přibližují se.

David BOREK, moderátor

No, a není to vlastně tak, že je falešné se upínat k formálnímu členství, protože mnohokrát v historii státy nebyly formálně členy nějaké aliance, ale fakticky vystupovaly v alianci nebo v koordinaci s někým jiným. Příklad Jugoslávie v padesátých **letech** za Tita nebyla členem **NATO**, přesto evidentně vytvářela jakousi souhru se Západem. Mao Ce-Tungova Čína v sedmdesátých **letech** také na geopolitické úrovni postupovala do jisté míry jako soupeřník **USA** proti sovětské hegemonii. Finsko, **Švédsko**, budou vlastně nepsanými, aniž tedy formálně vstoupivšími členy **NATO**?

Petr KRATOCHVÍL, ředitel, Ústav **mezinárodních** vztahů

Tak samozřejmě z hlediska třeba koordinace nebo spolupráce **armád**, účasti na **cvičeních**, tam se, tam to jistě máte pravdu, ale co se týká potom té extrémní situace, tedy nějakého **útoků**, opravdového konvenčního **útoků**, tak v tu chvíli samozřejmě to za jisté...

David BOREK, moderátor

Tam už jde o tu literu, o literu té dohody.

Petr KRATOCHVÍL, ředitel, Ústav **mezinárodních** vztahů

Přesně. Tam najednou je to klíčové, protože to hraje velkou roli.

David BOREK, moderátor

Petr Kratochvíl, Lukáš Dyčka, pánové, děkujeme za účast v Událostech, komentářích, na shledanou.

Petr KRATOCHVÍL, ředitel, Ústav **mezinárodních** vztahů

Na shledanou.

Lukáš DYČKA, **bezpečnostní analytik, Univerzita obrany**

Na shledanou.